

Εἰς τὴν ἑπιτυχίαν
Eja Domine Prosperare:

CENSURA CALVINISMI, ET PAPISMI,

In quâ instituitur

Calvinismi, Papiſmi & aliarum hæreſium *ἁρμολογία*
Exemplis tum *επιτομολογία* tum *εξ Ἀθεωπολογίας*, in primis autem CHRISTI ſeſſione ad dextram Patris, HOMINISq; Operibus Bonis, *ἀγαθὰ* & *κατασκοπευτικῶς* illustrata.

Quam
PRÆSIDĒ VIRO

Perreverendo, Ampliſſimo, Excellentiſſimoq;

DN. JOHANNĒ SCHARFIO,

in Alma Leucorea Electorali Doctore ac PROFESSORE
Theologo celeberrimo, nec non ſuæ Facultatis DECANO
ſpectatiſſimo, itemq; Stipendiatorum & Alumnorum Electoralium INSPECTORE Eminentiſſimo,

Dn. Præceptore ac Promotore ſuo ἐς αἰδίον honorando,
Exami Censuræque publicæ exponit

MICHAEL THEODOSIUS SELDIUS

Beltzigienſis Miſn. AUTOR

*Ad diem Octobris, in Auditorio Majori
horis antemeridianis.*

WITTEBERGÆ

Typis MICHAELIS Wende

ANNO M DCL.

47.

Coll. diss. A
215, 34

Diss. A. 215 (34)

107

GENEALOGIA GALVI

ALBERTI PATRI

Collegii ...
...
...
...
...
...
...
...

DR. JOHANN SCHARF

in ...
...
...
...
...

MICHAEL THEODORES SIBLINS

...
...

...
...
...

U

Uantus vir *Calvinus* apud suos habitus fuerit, id satis demonstrant Calvinianæ hæreseos coryphæorum epitheta eidem attributa. *Petr. Martyr. T. 2. L. Th. in L. d. Voc. & Cæl. p. 1424. D. vocat Calvinum præstantem & nobilem suorum temporum sacrarum literarum expositorem. Et p. 1402. F. egregium Doctorem T. 3. de L. Arb. non tantum Genevensis, sed & totius Ecclesiæ ornamentum. Th. Beza in tr. Theol. Vol. I. L. d. heret. à Mag. puniend. disputans contra Mart. Bellium eum vocat Theologum iudicii & fidei plenum. Vol. II. Apol. 2. ad Claud. de Xaint resp. p. 380. magnum heroem p. 333. maximum Theologum & optimum virum. Et quod mirandum ipsi Pontificij, (qui aliàs *Lutherum Calvinum* præferunt, dum illum in purgatorium, hunc totaliter in infernum detrudunt, uti effigies illa, quam *Stanislaus Rescius Presbyter l. d. atheismis & phalarism. Evangel. Neapol. 1596. ed. adjunxit, demonstrat) Calvinum* (quod de *Luthero* nostro in eorum scriptis vix legimus,) vocant virum providâ mente, ingenio perspicuo, stylo puro, facundiâ magnâ pollentem & in lectione multarum rerum versatum. ita *Panigarola lect. 2. Florimundus Raimundus Senator Burdegalsis. l. 7. d. hæres. b. temp. c. 10. acri & vivido dicit Calvinum fuisse ingenio, in respondendo promptum, ad aggrediendum audacem, magnum jejunatorem etiam ab ipsâ adolescentiâ, virumq; commendatione dignum. Hæc ille. Audite ergo vos Calviniani, omnesq; Calvinisequæ, vestrum maximum Theologum, eiq; pulcherrimis ejus floribus sertum plectite vestræ eruditioni congruum, ut verba *Crocij de script. hom. Calvin. p. 38. retineam, audite, inquam, eum & percipite, qualia capita doctrinæ Orthodoxæ (scilicet) sit propositurus. Videte, quo fundamento vestra doctrina superstructa sit, & quomodo ex omni hæresi vos hæretici VENENA COLLIGATIS & exsugatis. Monstrabo illud proponendo Symphoniam quandam, quæ inter vestram Calvin. religio.***

A 2

ligio.

325
ligionem, aliasq; plurimas *sectas* intercedit. Cum enim vos tam audacter in nostram religionem tot criminationes & lædorias effundatis, imo totum calumniarum cumulum coacervetis, coacervatum foras exponatis, *Lutheranos* variarum hæresium in *Synod. Dordrac. Adm. Neost.* (Vid. *D. N. Hunn. in Neg. xē. Ver. de fundam. dissensu*) in *Confess. C. Zengerin. Palatin. Helvet. Edenburg. &c.* accusetis, & ob has exilio dignos esse judicetis *Benbellona de Godentis in suscitab. Tempest.* (sc. juxta illud, Ejice primum trabem ex oculo tuo) non potui intermittere, quia eadem mensura, quâ metimini, vobis metiar.

§. 2. Ut autem status controversiæ rectè intelligatur, præmonendum, me non dicere *Calvinismum* esse *Arrianismum*, *Photinianismum* &c. sed ansam præbere, viam sternere, fenestram aperire, imo & portas (si terminum illum, quem *Doctores Adm. Neost. c. 3. p. 821.* nostræ affingunt religioni, retinere velimus) amplissimas, fundamenta ponere, transitum parare *Arr. Phot.* uti *D. Æ. Hunn. l. d. Trin. p. 36. præf.* rectè monet. Demonstrabo id ipsam sigillatim, & quidem non tantum è scriptis privatis, ne ansam conquerendi (quod probè tenent) iis præbeam, sed è publicis & communibus *Calvini, Beza, Zanchii, Piscat. Admon. Neost.* ab Ecclesia *Calvin.* approbatis in *Art. Remonstr. Dordr. p. 144 Masson. Anat. Univ. P. 1. c. 8. Syn. Dordr. Sess. 148 p. 317.*

§. 3. Viam aperire *Lutheranismum* *Arrianismo* dicunt *Heidelberg. Theol. in confess. A. 1592. p. 284. Adm. Neost. c. 8. p. 315. c. 10. p. 469.* quomodo & *Joseph. Grabius Bremensis D. Hunn. Arrianismi* accusavit, uti ipse met *l. c. p. 7* testatur, sed rectius *Lutherus* illud *Calvinianis* adscribit, dum in *Epist. Georg. Caselio Ecclesiast. Strasburg.* oblata, *Sacramentarios* dixit ob tumultus (Addo ego, ob doctrinam) *Arrianis* comparari posse. Probat id *D. Heilbrunner* (quem *Pareus* in *præf. sup. Expl. Cat. Ursini c. 4.* nimis falsè vocat *Heilbrunner*) in *Synops. doct. Calv. L. 2. p. 49. seq. è Lambert. Danco,* qui in *tr. contr. D. Andr. Lugdun. A. 1581 ed. p. 5 & 9.* *Symbolum Athanasianum* corrigere voluit, dum verba illa. *Est autem fides &c.* è *Symb. Ath.* a *D. Jacob. Andr. in disp. Witt. cit.* ita effert. *Non Dei Filius Deus & homo est, sed idem qui, Dei Filius est, & homo est, quod non est contra Ar-*
rianism

rium. Hic enim Christum Dei Filium hominem esse haud negavit, id autem concedere noluit, Christum esse & DEUM & hominem. Add: *Consens. Orthodox.* p. 18. *Paraus Contr. Euch.* III. c. 8. Creaturis quoq; יהוה vocem טַטְרַאנְמַתְקִין tribui dicit *Vorst. diss. XI. de Deo* tb. 19. & sic *Arianis*, contra quos hæc vox ad Deitatem Christi probandam adhibetur, fenestra aperitur. Psalmos aliaq; dicta de Christo exponenda *Calvinus, Musculus, Mollerus, Pareus, Aretius, Jun. & Tremell. Tassan Brandmyll.* ad Davidem Salomonem, aliosq; mundanos applicant Vid. *D. Hunn. AntiParaus D. Glasß. Philol. sacm D. Cram. Schola Prophet. D. Tarn. D. Brent. D. Gesn. Comm. in Psalm. Adam. Neuserus* olim *Heidelbergensis Ecclesiæ Pastor primarius* è *Cinglianismo* per *Arrianismum* ad *Mahometismum* cum aliis non paucis *Calvinistis* progressus est, teste *D. Schluffelb. in Theol. Calvinist. P. 1. p. 9. Titio in L. hist. p. 336. seqq.* Is sequentia verba sua manu scripta dedit *Constantinopol. Dn. Stephano Gerlach. A. 74. 2. Jul.* Nullus nostro tempore mihi notus factus est *Arrianus*, qui non antea fuerit *Calvinista* *Mich. Servetus Georg. Blandrata Paul. Alciatus Franc. Davidis Matth. Gribald. Læl. Sozinus Fr. Lismaninus Sylvan. & alii.* Quod ipsum אַוֹרֶגֶגֶוֹן *Tubingæ Gerlachio* ad manus fuisse idem *Schluff.* testatur. Add. *D. Wigand l. d. Sacramentariism. n 199 p. 246. D. Hütter. in Concord. Conc p. 75. c. 9. maleq; negatur à Contr. Vorst. o in Apol. l. cui titulus Calvinistarum credo p. 174. §. 103.* Quapropter modò dictus *Neuserus* non solum ad multos Magnates dixit, Nisi *Calvinianus* factus essem, eò non devenissem, sed & omnes alios dehortatus est, non tam verbis quàm scriptis, his additis formalibus. Qui vult vitare *Arrianismum*, caveat *Calvinismum*, quib9 adjunge *D. Gm. in gründl. Wiederlegung Joh. Prator. Schleudersteine contr. Leonhard Crenzheimium Lignicens. A. 602. Witt p. 45. seqq.* Qui comparationem quoad praxin & modum propagandi doctrinam utriusque hæreseos cupit, adeat *D. Balduin. Rettung Orat. de Synod gen. Evang. contra Pareum p. 3. 4.* Recte ergo quod de hæretico *Arriano August. de Symbol. ad Catechum*, id de *Calviniano* eodem planè modo enuncio. Lupus est, agnoscite: serpens est, ejus capita conquassate; blanditur sed fallit, multa promittit, sed decipit.

§. 4. Viam aperire Lutheranismum Photinianismo dicunt Vorst. in l. de Deo & attrib. divin. p. 181. Anbaltini in consid. sup. pres. F. C. p. 315. 316. Aut. libri Calvin. Staffortens. p. 107. 132. Synod. Dordrac. A. 618. ab ordinib. Holland. ed. Judic. provincial. p. 82. & alii, sed injuriam nobis faciunt. Nos majori jure id de Calvinismo dicere possumus, qui non tam ansam præbet, quàm consentit cum Photin. Fidem non esse partem pœnitentiæ, dicunt Smalc. contr. D. Frantz. p. 353. 354. Calv. l. 3. Inst. c. 3. s. 5. Bucan. l. d. pœnit. q. 6. Piscat. vol. 1. L. 14. th. 46. Providentiam DEI actionibus humanis necessitatem absolutam inferre dicit Piscat. Vol. 1. L. 6. d. prov. th. 105. ansam præbens Phot. præscientiæ divinæ infallibilitatem cum libertate arbitrii consistere non posse asserentibus. Licet homo non peccasset, tamen Christum incarnandum fuisse dicunt & Phot. Smalc. disp. 4. contr. Frantz. Socin. c. 10. præl. p. 37. & Calvin. Bucan. Inst. Theol. art. 10. Zanch. Hexam. P. 3. l. 3. c. 2. una cū Pōtif. Alb. M. Alexand. ab Ales. Petr. Abailard. Catharin. Scot. Rupert. Tanner. Willet. Didac. Stella Piggio Fonsec. Pico Mirandul. Vignerio Hugon. de Prato Richard. Biel. Perer. Greg. de Val. (En egregiam sectarum æquoviam) Absoluto Calvinistarum decreto ad stipulantur Photiniani apud D. Mart. in Synops. relig. Phot. c. 6. §. 28. p. 146. Baptismo aquæ effectus spirituales denegant Hieron. Moscorov. refut. append. & disp. de Bapt. Smiglic. Catech. Racov. c. 4. p. 226. Sobn. T. 1. Op. p. 246. Calvin. l. 4. Inst. c. 15. s. 2. & 22. Zwingl. in rat. fidei ad Carol. s. 7. dicunt Photin. Sacramentalem unionem esse inutilem, impossibilem & corporis naturalis affectionibus contrariam Volkel. l. 5. de vera relig. c. 14. Conf. e. Calv. Chamier T. 4. Panstr. l. XI. de Euch. c. 10. In Calvinisticam panis fractionem consentit Smalc. in Catech. de offic. Christ. Propb. c. 13. p. 223. cum Cat. Racov. mai. c. 3. p. 223. apud Excell. Dn. D. Ægid. Strauch. in tr. contr. Job. Salmuth, cui tit. Gründliche Ableinung der Pābstischen Jerthumb p. 43. & Rost. in AntiCroc. t. 2. p. 500. Sic Calviniani Const. L. Empereur in ὁδοιποροῖα p. 52. 53. Beza in Creophag. s. 271. Zwingl. de ver. & fals. relig. s. 209. 210. Muscul. in L. p. 766. Sadeelin L. d. Mand. corp. Chr. Trelocat. in L. p. 208. eodem modo vocem EST exponunt per SIGNIFICAT improprie (magnā tamen cum dissensione, ita ut D. Schlüsselb. in catal. heret. l. 3. p. 80 seq. ed. Francf.

Frincf. A. 97. XXXI. D. Affelm. in cens. Censura Lampad. p. 9. XLI. opi-
niones collegerint) in L. de Cœna; uti Catech. Racov. p. 200 locum
Joh. 3. 5. interpretatur, ubi aquam & Spiritum dicit non esse diver-
sa, sed aquam significare ipsum Spiritum seu aquam spiritua-
lem, de quo D. Balduin. in refut. Catech. Arrian. Lat. p. 354 Germ. p. 407.
Imo ipsos Photin. vocem EST in L. de Cœna per SIGNIF. exponere
testis est Prœlaus in Mateolog. Socin. contr. gener. post. special VI. p. 466.
Photin. dicunt DEUM non potuisse generasse Filium ab æterno, cū
fit contra naturam veræ generationis essentiam eandem numero
communicari posse. Vid. Catech. Racov. a Smalcio nomine cœtus
Photiniani editus. Ita & Calvin. dicunt, DEUM non posse aliquid
facere contra naturam. vid. D. Meisn. Prob. II Calvin. c. 2 p. 89. Sadeel
l. de Sac. mand. corp. Chr. obi. XI. p. 309. Nihil quod est ἀντιφυσικόν
& ipsam naturam evertit, potest esse divinum mysterium. Beza.
Corpus Christi quo jure non est quantum, dimensum? Physico
certe nequaquam. Ergo nec divino. (Sed egregia, mi Beza, conse-
quentia, sane illud Hannibalis de Phormione de te usurpo, Vidisse
me senes delirasse multos, sed qui magis deliraret, quam Beza, vi-
disse neminem) Conveniunt Calvin. & Phot. n. in hypocriticâ & si-
mulatâ religione, dum aliud clausum in pectore, aliud promtum
in ore habent, ut cum Salust. d. conjurat. Catilin. p. 7. loquar. Photin.
rationem humanam tanquam errorum fontem rejiciunt. Ratio
fallax est via, ait Socin. l. d. Ant. c. 1. p. 15., in re quæ ex divina patefa-
ctione dependet, qualis est Christiana religio. Idem Sommer contr.
Carol. l. 1. p. 18. hinc tantum in rebus divinis ad S. Script. recurren-
dum esse volunt Ostorod Inst. 5. § 1. Smalc. contr. Schopper. p. 3. Eodem
modo Calvin. in Inst. l. 2. § 19. c. 2. vocat rationem in rebus divinis
prorsus cœcam & stupidam, sed quid praxis testatur? Photiniani
enim non tantum Trinitatem. Ostorod. c. 4. Inst. p. 40. sed & duas in
Christe naturas Catech. Racov. c. 1. p. 48. 49. peccatum originale
Smalc. contr. Frantz p. 60. Christi satisfactionem Socin. l. 3. de serv.
c. 2. p. 249. negant, quia à ratione non approbentur, cum fides non
amplectatur impossibilia mentis. Schimberg in pref. sup. refut. Ca-
rol. f. 11. Smalc. contr. Frantz. p. 137. Idem propugnant Zwingl. in
Colloq.

colleq Marpurg. apud Melancht. in hist. A. C. p. 641. (quem frustra exculare conatur Sachs. in Analys. l. 2. c. 5. p. 172. cum Hospinian. in histor. Sacram. P. 2. p. 75.) Georg. Lupichius cōtr. Selnecc. p. 7. Marc. Beumler cōtr. Synops. Heilbr. f. 177. Boquin. in Canon. cent. 3. f. 34. Morn. de verit. R. C. c. 5. Piscat ad Elench. Busch. c. 14. Jacob Gryneus disp. de Euchar. Heidelb. tb. 25. 26. Unde & Faust Socinus in l. quod Evangel. se deb. iis, adjung. ut probet p. 34. Filium DEI suam à Patre essentiam nō habere, adducit testimoniū Calvinī & Beze. Conf. D. Meissn in confid. Theol. Phor c. 4. rat. 16. p. 420. n. 15. Et in prob. fidei Calvin. secund. c. 2. p. 87. seqq. Andr. Dudithius Socinianus, ut probet in Epist. ad Job. Lascinum Symbolum Nicenum non esse verum Symb. adducit testimonium Calvinī.

§. 5. Viam aperit non Lutheranismus, ut vult Admon Neost c. 8 p. 343. sed Calvinismus Turcismo & Judaismo quod D. Schlüsselb. P. 1. L. 2. Tb. Calvin p. 10. probat ex eo, quod in obsidione urbis Pleseovia Turcicus legatus ad Regem Polonia missus disertè fassus sit Turcicum Imperatorem optare omnium Calvinistarum è Germania ejectionem, & profugium eorum ad Turcas. Hoc enim si fiat Turcarum religionem mox latius propagari posse, utpote cum Calvinistarum doctrina, paucis articulis exceptis, prorsus congruentem. Huc facit Calvinus Judaizans D. Æ. Hunni. Conf. Calvin. Comm in Ps. Petr. Galat. l. d. A. C. V. & D. Gieß. T. IV. Disp.

§. 6. Viam aperiunt Calviniani Weigelianis, cumque iis consentiunt, eidemque autem cum Roseæ crucis fratribus (vulgo Rosenkreuzer) Probat id D. N. Hunn. in refut. Weigel. §. 41. p. 52. non tantum ex eo, quod Zwingli. & Schwenckfeld. conjunctissimè vixerint, ita ut ille hujus libellū primum de Sacramento in proœmio commendavit, ejusque vices in defendendo sustinuerit, uti Schwenckf. Epist. 79. ad Job. Baderum Pastorem Landaviensem f. 673. testatur, ipseque Carolstadius, qui Zwinglij in pugna Sacramentaria coadjutor fuit, Propheta novus fuerit, sed & quod lib. cui t. De d. vine verit. manifest. A. 619. excus. à fratre quodam Roseæ crucis in pref. approbatus, Principib. Calvin. dedicatus, quod l. cui t. Sylloge An hostia sit verus cibarius & σὺν ἁγίοις, dictus panis a fratre Ros. crucis donat Job. Conr. Rhumelio

melio & Mart. Piello utrique Medico per Theophil. de Pega A. 618. Hanov. excus. De Zwinglio (viro, juxta Petr. Mart. T. II. & T. III. L. passim, sanctissimo, meritissimo, gravissimo) quod profertur, notū esse puto, eum sc. ob somnium doctrinam Cænæ labefaciāsse, mediante Spiritu, qui an albus an ater fuerit, ipsemet ignoravit. vid. de hoc Solidam refut. compilat. Cingl. & Calvin. Doctōr. Wirtemberg c. 7 p. 363 D. Meisn. Prob. Im. Calv. relig. c. 3. p. 502. seqq. Ob easdem revelationes nocturnas idem dogma Carolstad in l. Basilea A. 524. ed. urfit. Unde Calvinianos aliās caelestes Prophetas, Suermeros, seu fanaticos appellari testatur D. Mentz. Diss. I. AntiCroc. pro A. C. §. 12. p. 7. Quomodo enim modo Swenckfeldiano verbo DEI conversionis efficaciam adimant, immediatamq; motionem extra DEI verbum urgeant, patet è Syn. Dordr. In Judic. provincial. p. 229. 242 266. 306. Judic. exter. p. 192. & nimis impertinenter nostris Ecclesiis Swenckfeldianismus à Th. Beza Vol. 2, f. 275. adscribitur Rectius id D. Heilbrunn. (utut Marco Beumlero in fund. demonstr. p. 319. hoc non sit ad palatum) Calvinianis adscribit apud Dn. D. Dorscheum in confid. declar. d. Cæna contr. Zwinger. Prof Basileens §. 16 p. 18.

§. 7. Viam aperiunt Calvin. Anabaptistis, quorum autor traditur Thomas Müntzer seu Monetarius, qui docuit Scripturis non esse fidendum, sed superaddendas esse revelationes, fundamenti loco subternens V. & N. T. *ἀναλογία*, quòd sicut DEUS vi suæ potentiae & benevolentiae præter Scripturam exhibuerit revelationes, ita vi & potentiae & benevolentiae in N. T. exhibeat, unde peculiaris secta postmodum orta, quæ dicta Müntzerica, uti D. Himmel. Memor. Bibl p 345. ostendit, de quâ Gabr. Prateol. in Elench. heret. l. XI n. 40. p. 342. 343. Narrat Antonius Corvinus se ex Rege Monasteriensi audivisse, quod non nemo dixerit. Spiritum sibi testari omnia scripta V. & N. T. esse relinquenda, & tantum esse sequendas cordis cogitationes & revelationes, quapropter & Thomas m. d. ore blasphemio se cacare dixit in eum DEUM, cum quo non posset coram loqui ut Abrah. Mos. cum DEO locuti essent. Quid A. M. D. XXX. pelio quidam Augustinus Weber de revelationibus senserit, ex Urbano Regio in l. d. restit. regni patere puto. Ita & Calviniani Scripturæ fidei nō volunt, non tantum revelationes sequendo (quod de quibus-

B

dam

dam Calvinianis tantum verum fuisse hodierni excipere possent) sed & principia contraria excogitando. Joh. 1. 19. *Bavarus contr. Selnecc.* dicit esse vetus & obsoletum Papistarum commentum. Ps. V. v. 5. mutant *Calv.* dicentes reprobos per DEI potentiam compelli ad peccata. *Zanch. in Miscell.* DEUM velle impiorum peccata non tantum permissivè, sed & effectivè. *Mart. in Epist. ad Rom. f. 74. Dan. in Aug. Ench. p. 878. Calv. l. 2. Inst. c. 4. l. 3. c. 22. f. 4. Palat. in furs. anhang p. 171. Ausführ. Bericht c. 7 p. 317. seq. Job. Maccov. L. C. disp. 27. p. 131.* E quibus patet, verbum DEI non esse apud *Calvin.* immota veritatis, dum sæpe sit contrarium ejus voluntati, dum in verbo ea significet, & præ se ferat, quæ nolit, dum ea καὶ ἐξω proferat, quorum contrarium καὶ ἔσω velit, seu intus occultet *Piscat. disp. contr. Schasim. tb. 75. seq. Beza P. 2. Resp. Act. Coll. Mompelg p. 173. seq. Vid. D. Mart. tr. d. caus. pecc. Disput. II. §. 1. 2. 3. p. 42. seq. Disp. VI. §. 14. p. 279. Dn. D. Dorsch. Diss. II. interp. necess. ad medit. D. Triglandii Leydens. d. V. D. f. 1. c. 3. §. 38 p. 161. seq. Rost. in AntiCroc. pro D. Asselm. l. 1. c. 7. p. 145. seq.* Licet ergò dicat Ezech. 18. וְאִנִּי אֶחָד וְאִנִּי אֶחָד illud tamen וְאִנִּי tantum de delectatione (Non delector, sed tamen volo) exponendū esse docent *Calvin. Piscator* in hoc cum *Smalc. contr. Frantz. p. 294.* consentientes, cum mors impiorum omnino è sola DEI voluntate pendeat *Wilhelmus Twisse Anglus Vindic. grat. l. 1. P. 3. p. 332. Job. Maccovius Disp. 29. L. C. p. 139. 141.* Porrò. Christum implere omnia seu esse ubiq; legitur Eph. 1. 22. Negat hoc *Wendelinus Theol. Christ. l. 1. c. 16. p. 352.* & cum eo *Ant. Sadeel. tr. d. ver. hum. nat. c. 3. p. 143.* cui tamen quam optimè larvam detraxerunt *D. Mentzer. in Elench. error. Sadeel. & D. Hütter. in Sadeel. Elenchom. sup. cap. De N. H. C.* Locutionem illam Joh. 1. 1. mutat *Bavarus* cum ait Disparata de se invicem prædicari non possunt, uti non possum dicere, Bos est asinus, ita nec DEUS est homo, nisi Tropicè. Add. *Orthod. consens. f. 18. b. Locum Joh. 6. 33. 36.* mutat *Zwingl. in Colloq. Marp. A. 1529.* Caro Christi nil prodest. His add. *D. Hieron. Toxites Superint. olim Soltquell. in l. cui t. Die Lehr des heiligen Geistes und die Zwingl. Calvinische Irrthum Magd. A. 602. ed. Exam. Theol. Wirtenberg. contr. Heidelb. Calv. P. 1. Exam. 3. p. 316. D. Grawer in Bello Calvinii & Christi Magd. A. 605.*
Gründl.

Gründl. Verantwortung ad IV. Articul. D. Miri, Mylii, Hunnii, Har-
 bardi, Coneri, Mampbrasii Lips. A. 1593. p. 180. D. Hülfem. Calvinism. Irre-
 concil. Sadeel quidem in refut. assert. Posn. th. 76 p. 488. nec Anabapt. &
 NeArianorum errores nobis imputandi sunt, ait, verum has nuces
 Sadeeli confringendas jam exhibemus. Rectè ergò Petrus Agrico-
 la dicere solitus est Anabapt. Swenckf. & Calvinianismum esse unum
 & idem pulmentum, sed tribus patinis appositum. Zehner in Comp.
 Theol. p. 426. Anab. Swenckf. & Calv. ait, licet à se invicem quam lon-
 gissime distare videantur, omnes tamen hoc unicè agunt, ut Sa-
 cramenta divinitus instituta, vel suis additamentis contaminent,
 vel è contrario mutilent, vel aliis modis pervertant, vel omnino e-
 vacuent & aboleant. D. Grawer in absurdis abs. absurdissim. Calvin.
 c. 4. §. 24. Calviniani SUNT in rei veritate Anabapt. & licet praxi da-
 mnent, in *θεωρία* autem & dogmatibus Anab. defendunt. Hinc
 & Carolstadius magnam cum Nicol. Storck. Anabapt. face & tuba con-
 tra Luther. coluit amicitiam.

§. 8. Viam aperit non Lutheranismus, ut volunt Pareus in Irenic.
 c. 28. art. 13. p. 267, Admon. Neost. c. 3. p. 86. c. 8 p. 324. 330. c. 9. p. 383. c. 12.
 p. 587. sed Calvinismus Nestorianismo (utut Nestorianismi Calvinianos
 reos agi Danaeus in resp. ad Tubing frat. Genev. A. 1581. agrè ferat)
 probat hoc D. Hutter. in Calvinist. Aulico Polit. alter. c. 2. art. 2. p. 237. e
 Zanch. l. 2. de N. D. c. 6. Natura divina Christi tota est in humana na-
 tura, tota etiam extrahumanam naturam. D. Mentzer. in Elench.
 contr. Sad. p. 229. e Sadeele quod dicat humanam naturam esse
 DEUM. Huc pertinent D. Schröder tr. de Nestorian. & Eutycheism.
 contr. Grabium A. 1594. & Orat. D. Frantz. de iisd. Wut. 605. D. Jacob.
 Andr. in Colloq. Mompelg. t. de Perf. Christi p. 191. D. Martin. Diss. II.
 AntiCalv. de Princ. fidei §. 15 p. 232. seq. Facult. Theol. Wittenberg. in refut.
 bist. Peucer p. 2. Wut. A. 1597.

§. 9. Viam aperit non Lutheranismus, ut vult. Admon. Neost. c. 8.
 p. 330. sed Calvinismus Samosatensismo. Samosatenus enim dicit
τὰς δύο φύσεις παντὸς πατρὸς ἀκοινωνήτως εἶναι πρὸς ἑαυτὰς, hoc Be-
 za in Colloq. Mompelg. Antb. 89. ita effert. Communicationem rea-
 lem i. e. unionem naturarum admittimus, in quo manent singulæ

B 2

natu-

naturæ per se etiã in unione suis proprietatibus distinctæ citra ullam aliam communicationem. Et licet ex hac hæresi hæreticos sociales velit extricare *Sadeel. d. H. N. C. obj. 13. p. 138.* nihil tamẽ eum efficere patet e *D. Hutter. in Sad. Elench. ad d. l. d. Comm. Id. obi. 3. p. 666. seq. p. 50. seq.* Quid autem ad hæc *Crocus*? *Beza*, ait, justò durius nonnunquam locutus est *in conv. Prut. P. 2. c. 19.* Sed noli, mi *Croci*, rejicere *Genevensia* lumina, Heroes illos maximos, venerandosq; viros, quos inter *Beza*. Vid. *Art. Remonst. Dordr. p. 144.* cave duriores vel incommodiores locutiones horum rejicias, interdicitum id tibi à *Syn. Dordr. sess. 132 p. 247.* cujus, tanquam scripti *Calvin.* primarii, fidei admonitioni, obedire debes, aliàs si contrarium feceris, vide quam apud tuos initurus sis gratiam.

§. 10. Viam deniq; (plura addere chartarum ratio haud permittit) aperit non *Lutheranismus*, ut vult eum *Synod. Dordr. Adm. Neost. c. 8. p. 167. 367.* sed *Calvinismus* *Papismo* in eo, quod in articulis fidei non sequantur Scripturam, sed rationem, ad quam tanq. normam omnia Script. principia dirigunt. Hinc tantæ dictorum corruptiones, tantæ depravationes, tam contortæ expositiones, ut nec *Theod. Beza* veritus verbis Cœnæ *Luc 22.* solæcismum affingere. (Sed heus, bone Theologe, sicine Script. Sacra ipsaq; *Sp. S.* verba juxta *Grammat. regulas* castiganda? Hæc sc. jam est Theologia [habes enim, mi *Beza*, *Socios*] etiam non infimi *subsellii*, ut volunt haberi, virorum, ut juxta eosdem in arduis articulis fidei explicandis *Grammaticalia* relicto scopo PRIMO examinati debeant, quibus examinatis postea articuli assumendi. Hic sane non incongruè, quod de *Ludovico Vive* dicitur, locum habere potest *Nibusii de invoc. sanct. c. 2. q. 3.* Solent ii, qui nil nisi Philologi sunt, sicut ultra crepidam suam non sapere, ita *Rhinocerotis* vel certè *Luciani* nasum gerere. Sed hæc obiter. Redeo ad scopum.) Pari ratione *Pontificij* Scripturæ non credunt, (conveniunt ergo sic, si non *ειδινως*, tamen *γενικως* in eo, quod ambo præter Scripturã aliud quoddã interpretãdi mediũ assumant) eã imperfectionis accusant, quæ nequeat omnes dirimere controversias, *Gretsin colloq. Ratisb. sess. 10.* hinc recurrẽdũ esse, tum ad autoritatẽ Ecclesiæ, *Eccius in L. p.*

in L. p. 63. Cens. Colon. dial. 6. f. p. 23. sine cuj9 autoritate nõ majorẽ fidẽ
 se adhibituros *Matthæo*, quam *T. Livio*, dicunt, *Cardinalis Surdisius* in
Catech. Bailiis in *Catech. contr. tr. 1. q. 12.* cum ejusdem sit authen-
 ticare, & autoritate sua superiori confirmare Scripturas, ut verba
 habent *Job. Maria Verrati Carmelita Staplet. l. 1X. princ. doct. p. 512.*
Caranza contr. 2. proleg. ad sum. concil. imo sine ecclesiã Scripturam
 S. tanti habendam, quanti habentur *Æsopi fabulæ*, dicunt non
 tantum *Hofius & Wolfgang. Heermannus*, sed & tanquam rectẽ dictũ
 defendit *Vitus Miletus* in *discuss. D. C. error contr. He. 5. bus. p. 21.* unde
 ad Epistolas Pauli a *Gallo Pontif. Praefecto Lugdunens.* Reg. apud *Slei-*
dan. comm. l. 25. ad A. 53. accommodatum, tum ad traditiones *Conc.*
Trid. sess. 4. Cat. Rom. p. 12. utpote antiquiores & efficaciores Scri-
 pturã *Sotus* in *Confess. Cath. d. Eccl. p. 138. Theol. Bavarici* in *Colloq. Ra-*
tisb. sess. 7. p. 168. Lindan. in Panopl. 5. l. d. opt. Scr. interpr. Ipseq; *Bel-*
larm. l. 4. de V. D. c. 4. p. 175. B. Scripturam S. Alcorano Turcico (qui à
Mahumete Turcico Imperat. operã Sergii Monachi, Job. Antiocheni Ar-
riani, Selam Judæi A. C. 610. conscriptus, inq; 124- *Azoaras* divisus)
 comparat, quẽ tamen è propriis hypothesibus refutat *Job. Cloppenb.*
Prof. h. t. Franegu. in Synt. Exerc. Th. n. X. p. 107. In L. de Peccato
 conveniunt, dum *Calvin. cum Pontif.* peccatum originis vel directẽ
 ut *Zwingl. in conf art. 4. In rat. fidei s. 4. 5. p. 223.* (quem *Guilielm. Wit-*
taker. l. 1. de Pecc. Orig. c. 9. frustra excusare conatur) vel indirectẽ,
 dum jura hæreditario infantes sanctos & in fœdere gratiæ esse
Hemming. Synt. p. 23. Bez. in Chreophag. f. 167. oppugnant. Vid. *M. Seld.*
Dn. Parentem in tr. d. inf. non bapt. 5. 37. 39. Ad L. de Christ. conf. su-
 pr. §. 4. Ad L. de B. O. consul. class. 2. §. 2. infr. Add. D. Himmel
 Calvino-Papism. Hinc & *Beza*, ut forsan gratiam apud eos repor-
 tet, vel palpum iis obtrudat, passim, eorum argumenta dicit è puro
 DEI verbo & rectẽ sentientib. Patribus desunta, esse verè pia &c.
 Exempli causã lubet hîc ad h. l. non incongruam quæstionem ad
 Χριστολογία pertinentem, varièq; à variis sectis explicatam, addi-
 tâ tamen sententiã Orthodoxã, subjungere, estq; de S E S S I O N E
 CHRISTI AD DEXTRAM DEI. Quid sc. ea sit. Et secundum quam na-
 turam sedeat.

§. II. Primum quæstionis membrum quod attinet, diversæ
 B 3 hac

hac de re inveniuntur interpretationes. E Pontif. Bell. l. 3. d. Incarn. c. XV. p. 418. B. intelligit per dextrā DEI, beatitudinem æternam (pro se citans Aug. l. d. fid. & symb. c. 7. & l. d. agon. c. 26. Hieron. in Eph. 1. Busa. th. 106. contr. Gerlach. c. 10. p. 247.) quia apud antiquos, aīē, sedere à dextris erat minus honorificum, quàm sedere a sinistris, ut probat Anton. Nebrissens. in expl. L. Script. quod pluribus etiam exemplo Petri in sigillis plumbeis & antiquis picturis in sinistris positi, d. l. illustrat. Chassaneus, eādē fermē ratione in catal. glor. mundi P. 3. confid. 3. ex hoc, quod Filius sedeat ad dextrā, probat Spiritum S. sedere ad sinistram, intellige non secundum majoritatem aut minoritatem, sed juxta sedes naturales. Idem voluit Ingolstadiens. in thesib. confut. D. Andr. oppos. & a Sacrament. A. 1571. ed. th. 6. sed Resp. Neg. Sinistram esse honoratiorem dextrā. Honor ille potius dextræ attribuitur, tum ob fortitudinē, in dextrā enim maximum est robur, ut e Job. 30. 12. probat I. Drus. in Schol. ad 1. p. 671. tum ob agilitatem, tum ob agendi commoditatem. Hinc dicitur ὀργάνον ἰσχυρόν. Consentiant nobiscum Turneb. in adversar. Tiraquell. de jure primog. & Maldonat. apud Rivet. Comm. Psalm. Prop. p. 581. ut & Petr. Ravanell. in Bibl. sacr. A. XLVIII. ed. P. 1. p. 450. V. Dextr. Hæc ergo Jesuitarum assertio imminuit gloriam & majestatem Christi ad dextram Patris sedentis. Extollit 2. Papæ, quia semper a sinistra Petrus pingitur, contrariatur 3. Scripturæ, eamq; secutis Patribus Athan. T. 2. ad. Antioch. p. 332. Cyrill. Thes. l. 12. c. 14. Orig. tr. 23. in Matth. Damasc. L. 4. O. F. c. 2. Locus maximè honorificus est sedere a dextris, ait Burgens. in Matth. 22. ut & Lips. l. 1. Elector. c. 2. Deinde dextra DEO attribuitur, non κρηῖος, uti concludit. Chassaneus, quasi certo sit hæc dextra inclusa loco. DEUS enim est מקום ut a Rabb. vocatur, h. e. exponente Elia Levit. in Thesbit. DEUS ubiq; locorum est, nec locus eum capere potest sed ארם ut Hebr. monent h. e. humano more, cum in dextrā omnis vis sita sit. Est Ergo dextra DEI nil aliud quàm DEI omnipotentia, vel ut D. Calov. in Theol. N. & Rev. contr. Crell. §. 207. p. 161. loquitur, est ipsa divina natura. Thom. P. 3. q. 58. art. 2. Greg. d. Val. T. 4. Com. in Th. D. 2. q. 6. p. 2. intelligunt per dextram summam, secundum DEUM, Christi beatitudinem creatam, sed multo rectius Basil.

Basil. M. l. de Sp. S. c. 5. τὸ δεξιὸν ἔ τὴν καταχώραν δηλοῖ, ἀλλὰ τὴν
 πρὸς τὸ ἴσον χέσιν, ἔ σωματικῶς τὰ δεξιά λαβομένον, ἔ τωγαρ ἀντι
 κεισκαίον Ἰπὶ τὰ θεῶ ἐση, ἀλλ' ἔκ τῶν πλείων τῆς περιδρίας ὀνο
 μάτων τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς πρὸς τὸν υἱὸν τιμῆς περιδρώντος τὰ
 λόγ. *E. Calvin. Calvinus in Mt 21. & Inst. l. 2 c. 16. p. 157. Sohn.*
T. 2. Op. in expl. Ps. 110. p. 7. Corpus doct. Orb. Ursin. P. 2. q. 50. n. 2 p.
292. Lamb Daneus in Exam. l. de duab. N. in Chr. D. Chemn. p. 402.
quos sequuntur Photiniani apud D. Martin, in Synops. Relig. Phot. c. 23.
§. 10. p. 661. per dexteram intelligunt proximum a Patre gloriae &
dignitatis gradum, quem ut Dei vicarius habeat. Gen. 41. 40. 1. Reg.
2. 7. excludens omni praesentiam humanae naturae, ita Zanch. in
disp. de resurr. th. 40. Sohn. disp. Heidelb. X. th. 43. & T. 2. p. 505. inclu-
dens certum locum, Sadeel. l. de Ver. H. N. Chr. n. 3 p. 189. Bez. Vol. 1.
Tr. Th. contr. Brent. p. 601. Vol. 2 p. 413. Ben. Arét. in Th. Probl. L. 21 p. 65.
Zanch. in Conf. p. 311. Nicol. Hemming. in Catech. f. 102. Bucan. Inst. p. 276.
Gualib. homil. 281. in Job. Ambros. Wolf. in l. F. C. oppos. p. 115. 134. Ke-
ckerin. Append. de loco & locato p. 144. Simler. de praef. Christi p. 60 seq.
Bulling. Comp. rel. Chr. l. 6. c. 8. Piscat. in schol. 1. Pet. 3. 22. Palatinus
Kednaden a Straswick (nomen est fictitium) in Dialog. de Union. Pers.
p. 99. Admon. Neost. c. 3. p. 88. 89. Hanc autem opinionem falsam esse
docet D. Hunn. apud D. Osiandr. in Bibl. ad Matth. 25. 31. ipseque Cro-
cus phrasin eam, dextram DEI dicere locum, ait esse ἀγαθόν, in-
commodam, sibi tamen mox contradicens th. 50. p. 355. apud D.
Mentz. Disp. II X. pro A. C. AntiCroc. §. 30. p. 200. E. Photin. Socin. & En-
ind. in L. V. & N. T. exponunt dextram hanc per puram putam
honoris sedem, uti Pater familias hospiti peregrino honoratiorem
in mensa locum ad dextram attribuit, vel uti Princeps legato cui-
dam, cui nullum tamen in ditione Principis dominium, superio-
rem tamen honoris sedem adsignat. Hinc p. 84. sedere ad dextram
et DEUM habere à dextris, Eniedino sunt Synonyma. Vid D.
Brochm. T. I. Syst. p. 351. Becman. Exerc. Tb. II. Ex. 4. p. 38. 39. Sequun-
tur eosdem e Calvin. Petr. Martyr. T. I. L. Th. d. Christ. Manifest. p. 768.
Alsted. in Theol. Didact. Scholast. f. 4. c. 12. n. 8 p. 573. Heerman. Renne-
cker. Prof. Heidelberg. in assert. carn. Chr. contr. Ubiquit p. 52. Job. Croc.
 Conv.

Conv. Prut. P. 2. p. 511. Samuel Maresius Prof. h. t. Gröning in Synt. Theol. S. LIX. p. 221. Petr. Ravanell. l. sc. & P. II. n. 1. dist. II. p. 572 V. Sedere. Fort. Crell. P. 2. Log. l. 3. d. El. Soph. p. 420. qui omnes eandem Metaph. urgent. (Videte hic Calvinianos Photinianizantes & Ostorod. in Inst. Germ. c. 40. p. 373. sequentes: videte eos Judaizantes, utpote qui שב לימיני Psal. 110. exponunt non tam per totis securus de protectione mea Aret. Felin. in d. l. p. 341. quam per proximam potestatem habeas. Conf. Judæos apud Nic. Lyranum P. 3. p. 252. Münst. in transl. p. 1254. & Calvin. Comm. in Psalm. p. 520. f. n. 1.) Smale. in ref. th. Frantz. Art. de Pers. Chr. p. 75. Dextra quidem est potentia DEI, ita, ut Christus, qui favore benignitate & gratia sua omnibus fidelibus adest, in cælo maneat quoad essentiam. Augustinus Steuchus in Comm. Psalm. CXXXIX. DEUM esse in cælo per essentiam, in terra per virtutem & potentiam, uti Sol est in orbe per præsentiam, in aliis rebus per influentiam asserit. Quam similitudinem urgent simul Confess. Helvet. Art. 21. p. 73. Zwingli. in rat. fid. ad Carol. s. 8. (sed egregiam dissimilem similitudinem, Sol enim, uti in Opticis docetur, agit non immediatè, sed mediatè per radios, quos in terram porrigit. Vid. Alsted. in Opt. c. 2. p. 362. quod quomodo ad Christum applicari possit, ipsi videant) Weigel. P. 2. Post. p. 284. sedere ad Dextr. exponit per assumptionem naturæ humanæ. Vid. D. Hunn. in Weigelian. caus. 7. n. 59 p. 294. D. Glasß. l. 2. Phil. Sacr. P. 1. tr. 2. s. 3 p. 383. D. Thumm in Impiet. Weigel. T. æseß. Pari fermè ratione Horneius D. P. 2. dissert. p. 91. 92. seq. Exaltationem (in genere) definit ut illa sit ipsa humanæ naturæ a Filio DEI assumptio, solaq; majestatis manifestatio. Quod falsum esse ostendit Dn. D. Hülfem. in resp. ad Append. Calixt. annex. Dialys. Apolog. Probl. Calixt. p. 337. seq. Sed omnes opiniones hic recensere & refutare animus non est. Plura qui vult, adeat D. Meisn. in Prob. fid. Calv. II. d. Wirtemb. Theol. in Exam. Heidelb. & in Orthod. consens. refut. D. Phil. p. Nicol. l. d. Omnipr. Christ. D. Höe in Triumph. Calvinist. D. Schlüsselb. in Theol. Calvin. Art. XXXVI. D. Hutt. in Conc. Conc. c. 1. Nos per totis ad dextram DEI sedere intelligimus dominium, regnum æternum, & in aufferibile Christo homini concessū. Est ergo sessio Christi ad dextrā Patris nil aliud, quam

quàm

quam potens gubernatio, quam Christus secundum humanam naturam consecutus est vi unionis personalis & subsequentis exaltationis, juxta *D. Chemn. P. 3. L. Theolog. Loc. de Cæn. p. 406. D. Finck. Cent. 2. Can Theol. c. 51 p. 46. D. Meyf. in Nord Gord. Sophist. L. 3. c. 4. n. 4. 5. p. 451. D. Wigand. in Sacramentar. p. 365. D. Mentz. in absters. calumn. Croc. §. 72. D. Winckelm. Diss. IV. T. I. Gieß. th. 80. p. 150. D. Grawer in Prælect. Academ. P. 3 p. 257. D. A. Osiand. in Bibl. ad Ps. 118. 16. D. Himmel. Synt. Theol. Diss. XIV. th. 56. p. 119. D. Gerb. in Exeg. T. 1. §. 220. n. 3 p. 1399. & Diss. Isag. IX. c. 12. §. 68 p. 388. D. Hütter. in Sadeel Elenchom. de C. I. p. 696. D. Dieteric. Inst. Catech. p. 435. D. Brochm. T. 1. Syst. Theol. f. 17. n. 2. p. 949. D. Waltb. in Harm. Bibl. §. 195. n. 1. p. 879. D. Dorsch. Diss. 3. confid. declarat. d. Cæn. contr. Zwing. §. 21. p. 155. D. Christ. Matth. Syst. min. c. 10. L. 16. p. 164. & in Tabell. synopt. f. System. Theol. maj. Lib. 5. c. 6. lit. Bb. secundum quam regnat in cœlis per potentiam, in Ecclesiâ per gratiam, in inferno per justitiam, quod non tantum *Sebastianus Michael Dominicanus* in resp. ad *Job. Gigordum* c. 1. qui phrasin sedere ad dextram in Symbolo per regnare, & *Genebrardus*, qui eandem in *Ps. 110. 1.* per regnare in perpetuum exponit, approbant, sed & *Bellarmin.* spiritu vertiginis actus p. 418 *C. d. l.* probabilius esse, dicit, per hanc sessionem intelligi debere potentiam & majestatem divinam.*

§. 12. Alterum quod attinet, *Calvinian.* *Job. Henr. Alsted. d. l. Simler. in l. d. pres. Christ. in his terr. p. 70. Isaac L. Feguernek. in Ench. LL. CC. p. 568. Mares. l. c. §. LX. p. 222. Ravanell. p. 572. l. c. Martin. in spic. p. 150. Gualt. Tigur. not. Germ ad Psalt. Tig. A. 1558. ad Ps. 110. utrique naturæ hanc sessionem adscribunt. Ratione divinæ sessionem exponunt per æqualem naturam, potentiam, honorem, & dignitatē, & hanc ei ab æterno competiisse dicunt *Dan. Tilenus Diss. Theol. Synægm. tripart. P. 2. D. 9. th. 14. Pier. contr. collat. A. C. Mentz. p. 146.* Ratione humanæ idem iis est, ac habere summum imperium proximè post DEUM (NB. non æquale) quantum capit res creata super Angelos & homines. Sed hæc sessionis geminatio est non tantum *ἀγαθος* sed & *ἀντίθετος*, imo Sp. S. etiam sederet ad Patris dextram, utpote qui æqualis potentia. Paulo hinc modestior est *Calvinus l. 4. Inst. c. 17. f. 18. p. 492.* quæ si in praxi tenuisset,*

C

neve

neve Stylum curiæ Calvin., qui est *ωεϋδε βραδέως*, secutus, laude
 dignus fuisset. Nos soli humanæ naturæ illam assignamus ses-
 sionem ex Act. 2. cum præter cit. §. XI. *D. Hunn. in Art. de P. Chr.*
6.7. p. 280. seq. D. Gesn. Diss. XIII. in L. Conc. c. 5. th. 61. p. 408. D.
Schröd. in thron. Christi Regal. p. 240. c. 6. D. Nicol. l. 1. d. O. Chr. c. XI.
p. 907. Hinc nonnulli Theologi dicunt, Psaltem Ps. 110. haud in-
 consideratè dixisse *נאם יהוה אלהים יתנו* & non *יהוה יהוה*
 quod non factum esse dicunt ad denegandam veram Christi Dei-
 tatem, uti hoc patrocinari posset *Jon. Schlichting. à Buckovietz adv.*
Meisn. p. 114. Cat. Rat. p. 64. Ostor. Inst. p. 132. Socin. contr. Wiek. p. 51.
 Deitatem Christi negantibus (utut *Photin.* se excusent, falsoque
 hanc sententiam sibi attribui contendant *Theoph. Nicolaid. in de-*
fens. Socin. adv. Miedzibezium p. 23. Ostorod. & Voidovius in Apolog.
Belgicè edita Rac. A. 600. p. 23.) sed ut demonstraret Messiam (de
 hoc enim, non verò de alio ibi sermonem esse, evincit non tantum
 Christi allegatio, *Matth. 22. Apostolorum testificatio. 1. Cor. 15. Act. 2.*
 ipsius *Psalmi* consideratio, v. 4. seq. *Chald. versio R. Jonathæ* quæ legit
בספר קבוצים & כסדר שיהיה in *ψ. 2.* licet *Antverpiana & Veneta* editio *R. Akilas* legat
במטריה apud *Galat. l. 3. A. C. V. c. 5 p. m. 82. D. Walth. in officin. Bibl. S. 311. p. 261.* sed
 et *Judeorum* approbatio *R. יירן* in nomine *R. הייה* sup. *Pf. 17. R.*
Ilzhae Anima sup. *Gen. ap. Münst. ad h. l. p. 1254. R. Mos. Hadarsan. l. 8. c.*
24. p. 355.) qd. *יהוה* seu *DEUS*, nõ sedere ad *DEI* dextram. Quæ *Bellarmin.*
p. 419. C. d. l. excipit, proferens simile à Rege purpurato &c. manife-
 sto falsa sunt, ut refutatione hîc opus non sit. Nos pro nostra
 sententia ne videamur Patrum autoritatem totaliter rejicere, ut
 falso nostrates accusant *Reibing. tr. contr. Meisn. p. 11. Campianus; Jaco-*
bus Hack im gründlichen Bericht auff vier Fragen wieder *D. Tossan. q.*
1. c. 18. q. 62. (quod quam falsum sit, testantur *D. Chemn. in Exam. C. T.*
D. Gerb. in Tom IX. & Conf. Cathol. T. IV. pass. D. Eckhard. in comp.
Reformatos ut *Polan. in Symphon Cathol. Rivet. in Cathol. Orthod.*
 jam sepono) allegamus *Aug. l. 1. d. Symb. ad Cat. c. 1. Chrys. in Eph. 1. A-*
than. in Phil. 2. contr. Apoll. Ambr. ad Ebr. 1. Leon. Pap. Epist. 24. Theo-
dor. in Ps. 24. Sequitur

PAPIS

S. I. Quid vero de *Papismo* proferam? Possem hinc diagramma instituire, & oculis subicere *Decalogum NeoPapisticum* Christianæ contrarium: possem eodem modo eos variarum hæresium accusare, & id ipsum exemplis probare, & majori quidem jure, quàm quo *Bellarmin.* in *orat. T. 4. op. Orat. præf. nostram Ecclesiam comparat* matri parienti proles multas *Anabapt. puta Samosat. Libertin. Arrian. &c.* cui merito opponimus illos *Pontificios*, qui nostram doctrinam S. Script. conformem esse, seq; à verbi divini veritate & puritate defecisse asserunt. *Conf. Wolf Cent. 16. p. 623. Hasenmiüll. in hist. Ord. Jesuit. c. 9. Sixt. ab Amama l. 1. Antib. p. 78. Job. Gast. in memorab. l. 1. A. 1539.* Verum chartarum ratio aliud suadet. Qui ergò, quid de *Papismo* sentiendum sit, scire cupit, hunc remittimus ad Polemica Orthodoxorum scripta *D. Luth. in Tom. Wittenb. Jenens. & Isleb. D. Chemn. in Exam. C. T. & in Loc. Theol. D. Æ. Hunn. in L. Tb. D. Hütter in LL. CC. & Concord. Conc. D. Frantz. Diss. in A. C. D. Osiand. Papa non Papa D. Menzerus Exeg. A. C. & Disput. AntiPistor. D. Meisn. in AntiLess. & Colleg. Avθρωολ. XXX. Disput. absol. D. Meblfuhr. in Vindic. Evang. D. Heilbrunn in Papatu Acatbolic. D. Himmel. in AntiMeyer. & Matheolog. Papistic. D. Eckhard. in Pandect. contr. Pontif. D. Hopfn. in Saxon. Evangel. contr. Petr. Cudsemium D. Meyfart. in AntiBecan. D. Gerhard. in Confess. Cathol. D. Kesler. in Bell. Petr. & Pap. & in Resp. ad Bell. ubiq. D. N. Hunnius in Apostas. Roman. Eccles. (scripto brevi quidem, sed tamen nervosissimo) D. Dieteric. in Cateth. Inst. D. Brochm. in Syst. Theol. D. Tarnov. Comm. in Job. D. Martin. in Diss. Becan oppos. D. Hülseman. in manual. A. C. adv. Hager. D. Calov. in Exam. Antikirch. D. Seld. Dn. Patrum in Antimarcell. Bamberg. oppos. D. Platz. in luo succiso M. Seld. In Papism. Irreconcil. M. Even. in Aphorism. sacr. aliorumq; celeberrimorum & de Ecclesia DEI meritissimorum D. Balduin. D. Cram. D. Stegm. D. Glafs. D. Waltb. D. Christ. Matth. &c. scripta. Quibus addatur è *Pontif. liber ille peculiaris, qui Pauli III. jussu à novem delectis Cardinalibus & Episcopis DE ECCLESIAE ROMANÆ MORBIS* conscriptus, quem quidem luci exponere aperte nolue-*

noluerunt, sed recensente *Vergerio in annot. sup. Catalog. haret. T.1.f.251. seq.* opera *Nicolai Archiepiscopi Capuani* in Germania notus factus. Potius h.l. cum *Synodo Remensi. c. 28. circa A. 991. celebrata, O lugenda Roma!* exclamo, quæ nostris majoribus clara Patrum lumina protulisti, nostris temporibus monstrosas tenebras futuro seculo famosas effudisti! Illud tamen prætereundum non est, eos planè *Atheos*, inq; totam Trinitatem injurios esse, quodq; Christo sub Christi vexillo rebellent, & Satanæ militent, uti de *Pontifice Romano* locutus olim *Fr. Petrarcb. p. 17.* vel ut *Petrus Blesensis Eph. 55. & Bernbardus Abbas Clara Vallensis* Christum esse exulem, AntiChristum Dominum, Beelzebub Judicem. Peccant enim I. in DEUM, dum partim mandat divina contemnunt, novum Decalogum excogitando, exhibentibus eundem *D. Finck in Decalog. Rom. A. 1617. Jen edit. & in der Kirchen vnd Schulpostill P. 2. p. 316. D. Seld. P. 2. AntiMarcell. rat 8 §. 73. p. 146. 155. Mergilet. in thes. & antitb. M. Seld. in Papism. irreconc. f. 2 §. 43. ad 52. p. 33. ad 45. theorema ta Script. contraria evulgando, quale specimen edidit D. N. Hunn. Disp. I. de Sign. Eccles. Sign. 3. ερωτησ n 27. Add. Wilh. Nigrin. de Papist. Scr. contemptu A. 629. Witt. edit. partim. jus Canonicum cum aliis constitutionibus Papalibus majori in æstimo habent. Unde XXI. illi Theologi Pontificii apud *D. Luth. T. V. Jen Germ. in Matth. 5. f. 373. & D. Selnecc. recit. II. p. 267. & ex his D. Calop. in Crit. Sacr. §. 7. n. 6. p. 57. D. Seld. P. 2. AntiMarc. hyp. VII. §. 37. p. 69.* non è Script. S. sed è Patrum & Conciliorum decretis cum Augustanis disputare, & sic Luth. religionem ex iisdem, Script. post habitâ, refutare voluerunt. Quod & *Lutherus* apud *D. Meisn. in Tr. contr. Reibing th. XI. n. 2. p. 37.* de Eccio pronunciavit. II. in CHRISTUM, ejusq; partim personam, eum sc. fuisse Monachum mendicantem juxta *Bell I. 2. d. Monach. c. 45. §. 503. A. B.* partim officium tum Sacerdotale, Mariam pro Redemtrice habendo, juxta quinque literas enim MARIA est Mediatrix, Advocatrix, Redemtrix, Illuminatrix, Adjutrix. Vid. *Mariale Bernh. & Antonin. P. 4. tit. 15.* tum Propheticum & Regium, Pontificem (rectius, juxta *Berengarium*, Pompificem) Romanum pro Magistro & Ecclesiæ capite agnoscendo, vocant eundem visibilem quendam DEUM. Ita *Ludovicus Gomefius*, univ-
salem*

salem in spiritualibus & temporalibus in toto orbe Monarcham
Alvarus Guerretius l. d. jure P. R. c. 16. cui omnis humana creatura
 subesse debeat *Joh. XXII. Pap. Extravag. d. Majorit. c. Unam Sanct.*
 cujus iudicio standum, licet totus mundus contra eum sentiret
Johan de Turrecremata l. 3 d. Eccles. c. 64. cum apud DEUM & Papam
 (Egregiam comparationem? *Qualis σου Φώνη τις Christi cum Sa-*
tana) sufficiat pro ratione voluntas *Johan. Capistranus Monach. l. d.*
Pap. & Concil. author. Eundem hunc Papam habere potestatem
 in terrena quoad oves h. e. animas fideiū, boves & pecora h. e. ani-
 mas Judæorum, in cœlestia quoad volucres h. e. electos in cœlo, in
 infernalibus quoad pisces maris h. e. animas in purgatorio è *Ps. 8. de*
P. o. II. probare vult *Florentinus Archiepiscopus.* Hinc licet mala
 Papa faciat, tamen eundem divino instinctu hoc facere asserit *Joh-*
han. de Parisiis l. d. potest. Regiæ & Papal. Conf. Tann p. 145. Apol. Cel-
sus Mancin tr. d. jurib. princ. l. 3. c. 1. seq. Jodoc. de Terano Panormit. in c.
novit. d. judic. Helwig. Antichr. Rom. Αωοδεξ. C. 2. Isidor. Moscov.
d. Majest. mil. Eccl. l. I P. I. c. I. Contr. Wimpina in th. Luth d. Indulg. opp.
th. 13. III. In SPIRITUM S. eidem efficaciam salvificandi, & bo-
 na cœlestia media Sacramentorum conferendi, denegando, om-
 nemque vim operibus operatis seu nudis actionibus tribuendo
Bell. T. 3 l. 2. d. Sac. Eff. c. 1. p. 53. seq. c. 13 p. 69. Marian. Costenus Polonus
Jubilatus in Typo Veræ religion. Diss. 1. q. 8. pos. 3. Vincent. Filliucius CC. Tr.
5. c. 3. n. 57. Conc. Trid. sess. 7. Hinc quod de Calvinismo *Gretserus*
 (quem *Hunnianæ* fraudis & fuci refutatore *Bellarminianæq;* veri-
 tatis & sinceritatis invictæ defensorem vocat *Stengel. in Tin. Tubin.*
c. 25. p. 187.) in *Epist. Bell. AntiBellarm.* opposita, & in specie de *Beza*
 dicit, cum sc. teste *Genebrardopref. in Psalm. ex Atheismo ad Calvi-*
vinismū transisse, & ex *Calvinismo ad Atheismū* redisse, id rejaculamur
 in ipsos Pontificios, qui non tantum Athei in doctrina, ut jam pro-
 batum, sed & in vitâ, ut propter vitam impiam & flagitiosam (ut
 vocatur apud *Georg. Gothard. in script. adv. Heerbrãd p. 116*) monstra-
 dicta apud *Genebrard. in Chronol. ad Sylv. II. Platin. in Vit. Patr. ad*
Bened. IV. ipseque *Frider. Barbar. in literis ad Hadrian. IV.* Ponti-
 ficem responsoriis (quæ extant apud *Melch. Goldast. T. I. const. Im-*
per. p. 58. 59.) Pontificios dixit esse non prædicatores, sed prædato-

res, pecuniæ raptores &c. Exempli loco hâc vice controversiam illam de Bonis Operibus gravissimam, brevibus attingam, in primis autem jam examinaturus sum argumentum illud non infimum quod ex oppositis deducere solent ad stabilieudam illam de B. O. opinionem Si sc. mala damnant, bona salvant.

§. 2. Cum *Papistis* jam in primis ago, utpote qui omnium maxime justificationem per opera tanquam necessariam, vulpecularum instar *Simsoniarum* caudis invicem divincti, urgent, quod demonstrant *Bell. T. 4 Dissp. passim Conc. Trid. sess. 6. can. 32. Majer. in 8. contr. cont. 1. c. 3 p. 8. seq. Vitus Miletus in discuss error. p. 257. Henricus Marcellius Jesuita Bamberg. Protest. Chr. c. 6. n. 9. p. 188. Jodocus Tiletanus in Apol. C. T. contr. Klemm. P. 1. p. 358. seq. Coster. Enchir. L. d. B. O. p. 287. 290. Ecc. Ench. p. 73. 74. Becan. l. 1. manual. c. 17. Comp Theol. verit. l. 5. c. 15. Cornel. à Lap. sup. Jacob. 2. Petr. a Soto contr. Confess. Wirtenb. Staplet. l. V. & VI. d. Justif. Thom. d. Aquin. Im. Ild. q. 114. p. 130. Biel. l. 3. dist. 13. conc. 15. Salom. Theodotus in Henot. dissect. Belgii P. 4. c. 8. p. 41. Gabr. Vasquez T. 2. D. 213. n. 40. Alphons. Castr. l. 13. adv. her. T. Spes. Claud. Aquaviva General. Jesuit. Propositus à Papa II d. in ferm. A. 1583. f. Andr. habito Greg. d. Val. T. 3. D. 2. q. 1. pun. 1. Andr. dius, Lindanus apud D. Chemn. P. 1. Exam. C. T. de B. O. q. 4. p. 339. & D. Heshus in errorib. D. 7. Pont. f. L. 11. n. 15. Jebuseus apud D. Heerbrand. in ref. des. assert. Jesuit. n. 133. p. 202. Sequuntur hos tum Calvin. Gisbertus Voëtius Prof. Ultrajeët. in Tersit. Heavtont. f. 2. c. f. 2. apud Exc. Dn. D. Hülsemann in Breviar. Theol. c. XI. p. 153. n. IX. & c. XX. n. 7. p. 175. Beza, Goclen Piscat. Pareus Vorst. Tilen. apud D. Himm. D. 24. Synt. th. 66. Dissp. 25. th. 37. D. Mentzer. Exeg. A. C. Art. 6. c. 5. quibus addantur Sohn. T. 2. Art. 4. A. C. Zanch. l. 5. de N. D. c. 2. Leidenses Theolog. in synops purioris Theol. D. 34. th. 24 Gryneus D. de scala à terra ad cælum pertinente tum Arminiani vid. Remonstr. contr. concion. Fest. Hommii p. 28. 29. tum Photin. Catech. Racov. p. 295. Socin. l. quod regn. Polon. se adi. &c. p. 60. Smalc. contr. D. Frantz. Dissp. de B. O. f. 184. Ostorod. Inst. Germ. c. 2. p. 17. tum Anabaptistæ, quod testantur Monasterienses in l. restitution. & Menius in refut. Anab. Primarii tamen, uti dixi, bonorum opetum ad salutem necessitatis, per eaque justificationis propugna-*

pugnatores sunt *Papista*, ideoq; ipsos autores in tanto numero adducere volui, Ne nobis accidat id, quod dici solet, Dicunt & non faciunt, Vel id, quod culpatis, facitis ipsi. Licet enim *Papista* objiciant ipsos *Lutheranos*, qui eadem doceant, quos inter *D. Geörg. Major. Profess. olim hujus Academ.* (qui disputans contra *Ambdorsium* bonorum operum ad salutem perniciem asserentem, excessum arripere maluit, impossibile esse sc. salvari sine bonis operibus in *Conf. Aug. A. 565 p. 95. In l. contr. Ambdorsf. Witt. A. 553. In l. d. convers. Paul. Lips. A. d. edit.)* & hodierni *Helmstadienses*, eorumq; aſſectæ (qui bonorū operū necessitatem ad salutem consequendam urgent non quidem, ac sic ea pro *causa salutis* habenda, ut in nuper divulgatis *D. Horneij* thesib. posthumis German. se explicant, sed quod vires sustineant conditionis sine qua non, præeunte, ut nuper legi, *D. Thumm. in Impiet. Phot. Art. de Fid. n. 13. p. m. 401.*) Nos iis R. d. i. Si qui cum *Papistis* hac in doctrina conveniunt, eos nos haud agnoscere *Lutheranos*, 2. Unius vel alterius sententiam nil derogare ipsi Ecclesiæ, quomodo ipsi *Papista*, nostratibus Pontificios pro sua sententia allegantibus, respondere solent Unius privati error suspectam haud reddere debet societate universam, ait *Claud. Aquaviv. in hist. Jesuit. l. 2. c. 3. p. 197.* Catholici non sunt alligati ad hunc vel illum Cardinalem Monachum inquit *Tanner in l. d. sacrif. Miss. p. 146.* Eodem jure & hîc. Nec nos alligati ad hunc vel illum sumus Doctorem, sed ad *Scr. S.* tanquam normam nostram. Imo ipse *D. Major* hanc suam opinionem postea rejecisse scribitur in edito *Testamento A. 570.* ne contentiones vel errores pariat. (Et hîc velim consulatur *Magnif. Dn. D. Weller* Theologus celeberrimus, promotor meus Eminentissimus in *Wegzeiger der Gottheit I. C. contr. Calixt. p. 277. 278.*) quod ipsum & *Helmstad.* iisq; qui in vicinis eosdem defendunt *ὁλοκαρδῶς* comprecamur, memores sint illius *Luth. T. 7. in Job. 14.* apud *Dn. D. Well. d. l. p. 276.* die *Wercflehrer* haben nicht den *Heiligen Geist.* Nos contra apertè cum *A. C.* (quam *Gretserus* *scabiosa* & *Gretseriana* sua lingua farraginem, confarcinationem, & centonem variarum sectarum, imo *Pandoram* ad exitium *Germaniæ* fabrefactam in *Virgidem. Volciana p. 36. 37.* per calumniam vocat,

cat,

eat, cum tamen in ea proponatur doctrina verè Catholica ut ipse Pontif. Thomas Henrici in *Anatom. A.C. proem. 3. p. 6.* loquitur) dicimus, homines operibus non posse coram DEO justificari.

§. 3. In primis autem argumentum §. 1. allatum & jamjam examinandum urgetur à *Cens. Colon. p. 185.* Malis operibus debetur mors æterna. Ergo etiam B. O. vita æterna ex debito erit reddenda. *Anglo Remenses in annot. Rom. 6. f. 8.* hanc consequentiam probant è verbo DEI (gloriatur enim *Stanislaus Hostius Episcop. Cordubensis* blasphemus ille hæreticus *l. 3. contr. D. Brent. p. 551.* Quando aliquis Scripturam profert, qui non est Catholicus, non profert verbum DEI, sed Diaboli) *Rom. 6. 23.* Consequentia locutionis requirit, quod veluti dicebat, Mors vel damnatio est stipendium peccati, sic vita æterna sit stipendium justitiæ, & ita est.

§. 4. Verum tangamus nos poma illa Sodomitica, quoad externam speciem formosissima, dividamus eadem digito DEI, & nil nisi cineres favillæq; conspicientur. Fiet hoc primum quidem *Anglo Rem.* argumentum collatione parallelarum expositionum illustrando *Bell. l. 4. d. Justif. c. 7. p. 382. C.* Quod additur, ait, gratia DEI vita æterna non significat vitam æternam non esse stipendium justitiæ, sed ipsam justitiam haberi, nisi ex gratia DEI. Idem probat. *l. 1. de grat. & lib. arbit. c. 1. p. 167. ex August. in Enchirid. c. 106.* Hunc sequuntur alij *Guilielm. Estius* Professor *Duacenus* in *Comm. ad h. l.* Potuisset Apostolus verè dicere vitam æternam esse stipendium justitiæ seu operum, quia & opera sunt donum à gratia DEI profectum. It, in eodem nomine (*χάρισμα*) quo Paulus usus est, habemus largitionem gratuitam & laborum militarium remunerationem *Job. Crell. contr. Hug. Grot. χάρισμα* vertit præmium. *Balth. Hager, in collat. A. C. cum C. T. p. 78.* dicit optimè potuisse Apostolum concludere, stipendium justitiæ esse vitam æternam, & pro se citat *Aug. Ep. 105. ad Sixt. & l. d. grat. & lib. arbit.* quod etiam arripunt *Becan l. 1. Man. c. 18. p. 308. Cost. c. 7. Ench. p. 292. Add. Cornel. Perer. Alvarez.*

§. 5. Sed contra *Anglo Rem.* urgemus tum antecedentia, Paulus enim cum videret superstitionem operatorum, noluit in seqq. adhibere vocem *ἐψώνιον*, sed substituit vocem doni, quod cum voce

voce

voce meriti stare non posse, asserimus contra *Gretf. in not. ad Molin.* p. 358 *cum* conseq. Mox enim addit per I. C. Dominum nostrum. Quando autem Paulus gratiam Dei & meritum Christi alicui attribuit, tunc excludit omnem operum vim. *Bell.* confundit vocem *χάρις* seu gratiæ, quæ h.l. in Gr. non extat, cum voce *χαρίσματος* seu doni, cujus Thema *χαρίζομαι* notat ex gratia omnia bona quovis tempore præstare, convenit cum Hebr. *יָדָן*. Fonti nostro Græco correspondet Syriac. *ܫܠܘܫܘܬܐ* quod, uti Philologis notum, donum vel donationem, non gratiam denotat: vertente *Pamphr. Syr. Trost. b. l. p. 531.* exponente *Trost. in Lex. Syr. p. 308.* *Bell.* & *Estij* expositionem rejicimus, & asserimus contra, Apostolum non potuisse ita dicere, quia stipendium ijs datur, qui aliquid promerentur servitijs. Vitam æternam autem operibus promereri non possumus, uti dictum, sed est illud gratuitum donum, Non ergo sunt *ἑτάδηνλα* sed *ἀντιφαικὰ*, non sunt juxta *D. Eckhard. in Pand. contr. Pont. c. 27. p. iiii.* subordinanda, sed opponenda. *Augustin.* inconsideratè à *Bell. Cost. Hager.* allegatur, ideoq; quod de Patribus in genere *Dn. D. Hülfeman. in Distrib. Schol. de Aux. Grat. Diss. 2. §. 15. H. 3.* id de *August. εἰδικῶς* pronuncio, eum sc. commodam interpretationem admittere, tanquam eruditissimum & sagacissimum Script. interpretem, ut vocatur à *Dn. D. Rober. in conflict. Jesuit. rigid. Calv. f. 4. §. 62. p. 27.* Hic enim cum eleganter explicasset, cur stipendium peccati mors, vita vero æterna non stipendium sed donum DEI dicatur, tandem concludit *Epist. 105. ad Sixt. T. 2. Col 467. A. B.* Quapropter ô homo, si accepturus es vitam æternam, justitiæ quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est ipsa justitia, tibi enim tanquam debita redderetur, si ex te esset justitia cui debetur &c. *In l. d. grat. c. 9.* Cum posset dicere & rectè dicere stipendium autem justitiæ vita æterna, maluit dicere, gratia (conceditur ergo *Bell. August.* uti voce gratiæ, sed audi quæso *Bellarmino* seqq.) autem DEI vita æterna, ut hinc intelligeremus, non meritis nostris DEUM nos ad vitam æternam, sed pro sua misericordia producere. Ita sc. Pontificij Patribus alienum affingunt sensum, ut expressè ipsi *Theologi Duacens. in Censur. Bertrami Indic. Expurgatorio inserta p. 12.* fateantur, se plurimos ferre

D

errores,

errores, eos extenuare, excusare, & commodum ijs sensum affingere. Quomodo autem vocem meriti *Aug. in Enchirid.* (in quo peculiare subsidium quærit *Bellarmin.*) sumat, exponunt *D. Gerb. T. IV. Loc. L. I. p. 183, 184. D. Balduin. Comm. ad h. l. p. 423, 424. Crellij & Estij* expositio vocis *χαρισματ* & nova est, Scripturæq; consensu & fundamento caret.

§. 6. Quod *Cens. Colon.* attinet Resp. i. *κατ' ἀνθερωπον* proponendo tum Patres, SOLA fide (sumtâ voce Fidei non pro nudo assensu ut *Lorich. in fortalit. c. d. fiduc. Tapp. expl. Art. l. X. Tirin. in Ebr. II. exclusâ tum notitiâ ut Valentian. T. 3. D. I. q. I. p. 6. Hof. l. 5. adv. Prol. Brent. Anglo R. in Luc. 12. 11. Tanner. in dioptr. fidei p. 704. tum fiducia ut Pistor. in Wegweiser p. 219. seqq. Sixt. Senens. l. 6. n. 43. Add. & Phot. Socin. p. 4. de serv. c. 9. Smalc. disp. 12. contr. Frantz. p. 449. & Armin. in Apol. c. 10. p. 111. sed pro fiducia cordis indubitata) hominem justificari docentes, ita *Ambros.* apud *Hofmeister in Harmon. A. C. p. 46. Bernb. Hilar. & Orig. apud Cassandr. Art. 4. d. iustif. Chrysof. Basil. Theod. Theophyl. Justin. & alij*, apud è *Luth. D. Chemn.* (quem *Philippus Carolus Profess.* olim *Altorfinus* postea *Apostata* factus in *Triumph. antiquæ fidei* vocat calumniosè cymbalum confessionistarum & extremam lineam Protestantium) *Loc. Th. P. 2. Art. de Just. p. 772. seqq. D. Heilbrunn. in Uncatholisch Pabstumb* (quem librum pro more, ore maledico *Gretf. in Virg. Volc. Append. p. 206.* vocat horribilem, omnium farraginum farriginem, summam summatarum omnis iustitiæ, audaciæ & impudentiæ Prædicantiæ) *art. I. p. 19. D. Mentzer.* (quem unâ cum *D. Fwerborm. Stengel. in Tin. Tubing. c. 8. p. 53.* mendaci loquentissime vocat novatorem, Schismaticum, turbatorem juventutis, Huberianum &c.) *in Exeg. A. C. art. 4. m. 2. D. Hülfem.* (quem nostrum *Calixtus* contra experientiam vocat rixarum amatorem, earundemq; concitatorem) *in Harm. Pauli & Jac. §. 30. p. 29. E Reform. Chamier. T. 3. Panstr. l. 22. c. 5. E. Pontif. Cocc. T. 2. Thesaur. l. 3. art. 1. moti in primis Rom. 3. 28. ubi Germ. Allein* (non incongruè à *Luth. contr. Tanner. P. I. Anat. A. C. dem. 2. n. 8. p. 48.* ibi positum) collato cum *Gal. 2. 16. ubi Gr. ἐὰν μὴ, Lat. Nisi, & Rom. 4. 5. ubi Syr. وَاِنْ لَا* & Arabs*

Arabs suum *ὑπερ* tum Pontificios, Dionys. sc. *Carthusianum & Bell.* Vid. *D. Gerb. T. IV. Conf. Cathol. l. 2. P. 3. art. 23. c. 8. p. 891. 892. 2. καὶ ἀλλήθως*. Consequentia est falsa, licet enim contrariorum contraria sit ratio (Unde & illud Medicorum. Contraria contrarijs curantur *Galen. l. d. caus. morb. c. 2. Paracels. T. 2. Paragran. tr. 1. de philos. D. Sennert. Inst. Med. l. 5. P. 2. s. 1. c. 1. p. 867. Schol. Salern. p. 8. f.*) procedit id tamen tantum, si contraria illa sint in gradu æquali, si sint paria, Jam vero B. & M. O. ἀντιδιγνηνείως distinguuntur, ratione qualitatis & efficaciam, tanquam positivum & privativum, uti contra *D. Hornei. D. 1. th. 9. § 77.* probat *D. Rotbm. in disp. Theol. d. B. O. necess. th. 52. 65. seqq.* non sunt pariter integra, ait *Philip. L. d. B. O. arg. 9. q. 4.* Illa imperfecte bona sunt, probante id *Excell. Dn. D. Seld. P. 2. Anti Marc. §. 229. p. 481.* Rectè enim *Cornel. à Lap. Es. 64. p. 529.* Uti vestimentum totum ex centonibus confectum varijs & abjectis varium est & vile, ita omnes justitiæ nostræ, totaq; justorum vita ex varijs infirmis & quasi vilibus virtutum actibus contexta videtur. (addo ego EST.) Hæc vero perfectè mala. Illa agnoscunt causam Spir. S. ut principalem, & hominem, ut instrumentalem, Hæc causam agnoscunt non DEUM, sed Diabolum, Illorum unum non salvat, horum unum damnat: Verba sunt *D. Meisn. Disp. XXVIII. Ανθεωπολ. Cl. XI. §. LXXV. n. 11. D. Dieter. Inst. Catech. L. de B. O. p. 258. D. Meyfart. in Nod. Gord. Soph. l. 3. c. 9. n. 1. §. 2. p. 472. D. Eckhard. in contr. Pontif. c. 27. q. 4. obi. 6. p. 1106. D. Christ. Matth. Syst. Log. l. 1. c. 14. αξιωμ. p. 202. D. Martin. Inst. Log. l. 5. de Syllog. p. 800. n. 2. D. Scheibl. c. 16. Topic. can. 5. n. 29. p. 443.* Cum Ergo omnis humana justitia, si divinitus distinctè judicetur, sit injustitia *Greg. l. 21. Moral. c. 15.* imò imperfecta justitia, ut ipse *Estius in Com. 1. Pet. 4.* fatetur, secundum quam homo non liberandus, sed puniendus *Primas. in Rom. 4.* dicimus cum *Bernb. serm. d. dedic. templ. col. 180.* nos justificari non è nostrâ, sed DEI dignitate, non operibus (cum infirmitas carnalis operibus sit impedimento) sed fide, cum

Ambr. d. vit. beat.

D 2

Addita

Additamentum Elencticum Anti Bellarminianum

Q. An Bellarm. ad probandam in regimine Ecclesiastico Monarchian, rectè probationis loco assumat caput Angelorum?

Bellarmin. Murus ille & antemurale veritatis Catholicæ (ut vocatur à *Cornel. à Lap. in Encom. script. comm. in Pent. pref. n. 38.*) in *Tomis*, opere illo incomparabili & æternâ memoriâ digno (nominantur ita ab eod. in *proam. sup. Epist. Pauli & Possevin. T.2. App. Sacr. T.2. p.238.*) & quidem *T.1. L.1. d. Pont. R. c. 9. p. 530. D.* ut probet Regimen Eccles. debere esse Monarchicum, urget Monarchiam inter Angelos, *Uti enim, ait, inter Angelos præter DEUM fuit unus qui aliis omnibus præsit, ita, concludit, Ecclesiam quoq; caput visibile agnoscere debere* sed Resp. I. In genere, Bell. committit petitionem quæsitæ, de hoc enim adhuc controvertitur: An prærogativa talis uni Angelo præ reliquis tribuenda; nos hîc Scripturæ silentium arripimus Vid. *E. Calv. Wittak. tr. de P. R. contr. 4. p. 22. Polan. l. 5. Synt. c. 13. p. 1838 seq.* Hinc rectè cum *Petr. de Alliaco Cardinal. Cameracensi 4. sent. q. 2. ad solas* recurrimus Script. & quicquid de monte Script. non descendit, cum *Chrys. hom. 6. d. Sp. S. ador. & Luth. in l. adv. Cochleum*, rejicimus, hancq; Bell. opinionem pro puris nugis cum *D. Christ. Matth in Tabell. Synopt. Th. L. IV. l. 2. Q. n. 5.* habem9. Sed quid si Bell. regereret? licet non *ῥητῶς, κατὰ τὸ γένος* & explicitè, tamen *ἄνευ ἰσχυρῶς, κατὰ τὸ πρᾶγμα* & implicitè in Scr. inveniri, adeoq; rejiciendum non esse, cum non solum *Pontif. ut Jodoc. Cocc. T.1. thes. l. 6. art. 30. Fr. Ruiz. in reg. n. 74. sed & Luther. D. Thum. in Imp. Phot. L.1. §. VII. p. 130. D. Finck. Can. Theol. C. 1. n. 1. D. Calov. in Theol. N. & Rev. §. 21. p. 29. D. Dorsch. Kircher. dev. p. 641.* hanc distinctionem assumant. Verum uti observationem quidem istam cum nostris retinemus, ita tamen applicationem rejicimus. Ne a. sine Script. loqui videatur, (cum tamen primo loco *Patres*, procul dubio tanq. principium Script. S. prius & nobilius, adduxerat) assumit loca quædam Scr. & quidem (N) *Job. 40. v. 10. 13.* ubi de Behemoth. i. e. Diabolo dicitur, quod sit principium viarū Domini Resp. II, in specie Peccat hîc Bell. in *Theolog. & Phi.*

& Philolog. Nam quoad prius dico. (1) Si Bell. vocem בְּהֵמוֹת alle-
 goricè exponit, tunc regero (a) In Script. interpretatione semper
 literæ inhærendum, nec à verborum proprietate discedendum,
 donec cognoscatur eam vel cum fidei analogia, vel veritate pu-
 gnare è Luth. T. 3. Jen. d. serv. arbitr. p. 195. D. Finck. Cent. 2. Can.
 Theol. c. 8. p. 5. D. Gerb. Isag. Disp. II. c. 18. §. 9. n. 5. D. Frantz. l. d. in-
 terpr. Scr. præf. D. Eckhard. in fasc. contro. Tb. contr. Calv. c. 1. q. 5.
 n. 5. p. 26. D. Rober. in confl. Jes. Calv. f. 3. c. 12. p. 26. §. 61. D. Christ.
 Matth. in Syst. Theol. min. L. 1. c. 7. f. 7. p. 23. D. Bak. P. 3. expos. Dom.
 p. 26. quem Canonem approbant Salmer. prol. 12. can. 13 T. 1. op. &
 comm. 1. Cor. 15. Disp. 24. Tolet. ad Luc. 10. Ruiz. in reg. intell. Scr. n. 21.
 Cornel. à Lapid. in Apoc. 1. 4. imo & ipse Bell. l. d. Beat. Sanct. c. 3. p.
 698. B. l. 1. d. Sac. Bapt. c. 4. p. 101. E. c. 22 p. 128 H. l. 1. d. Sac. Euch. c. 9.
 p. 165. Debuisset primo loco Bell. sensum literalem adducere, de
 quo ne quò apud eum habetur, & postea allegoricum subjungere,
 ut faciunt Luth. schol. marg. Osiand. paraph. h. l. (β) Theologica pa-
 rabolicanon est argumentativa, cui Canon calculum addunt ipsi
 Pontif. Blas. d. Vieg. l. 9. d. justif. c. 44. Greg. d. Val. T. 1. in Thom. f. 60.
 Alph. Castr. l. 1. adv. her. c. 3. Alcasar. in Apoc. 11. imo & Bell. l. 3 d. V. D. c. 3.
 p. 141. B. Jam, si hoc verum, si ex SOLO literalis sensu (verba sunt
 Bell. l. c.) peti debent argumenta EFFICACIA. E. hic locus allego-
 ricè expositus non erit efficax, nec quicquam valebit vel probabit.
 (2) Sin vero Bell. vocem בְּהֵמוֹת literaliter de Diabolo accipit,
 tunc dico 1. Unius loci unicus sensus literalis, ita contra Thom.
 Alph. Castr. Cornel. à Lap. Melch. Can. Greg. d. Val. Lorich. Hector. Pint.
 Perer. Azor. statuunt D. Luth. T. 1 f. 4. 30. apud Kirch. in Thes. p. 15 l. a. b.
 D. Hütt. in L. C. Theol. Q. V. gen. p. 48. 49. D. Gerb. T. 1. L. Th. §. 131. seq. 144.
 seq. D. Meish. P. 2. phil. sobr. c. 2. d. præd. f. 2. Log. Q. IV. p. 590. 592 D. Calov.
 in Tb. Nat. & R. contr. Crell. c. V. §. 360. p. 1362. D. Hunn. in Exam. err.
 Photin. c. 1. err. 6. p. 99. seq. D. Rober. d. l. can. 7. p. 24 Lud. Dunte Cas.
 Consc. p. 69. Et 2. Ut unus ille sensus recte investigetur, anteceden-
 tia & consequentia probe notanda, notantibus non tantum Lu-
 theran. D. Chemn. P. 1. L. Th. in hypomn. n. 2. p. 36. D. Frantz. tr. d. interpr.
 Scr. p. 89. sed & Pontif. Cornel. à Lap. in Proæm. sup. Proph. p. 18. Perer.
 T. 3. ad Gen. 16. 5. Si ergo בְּהֵמוֹת literaliter denotaret Diabolum

vel principem Angelorum, qui alijs omnibus præst. (ut verba
Roberti retineam) tunc sequeretur Diabolo sedere herbam instar
 bovis v. 10. eos lumbos v. 11. ossa v. 13. caudam v. 12. habere, in
 montibus vagari v. 15. & umbrosas arbores quærere, quod quo-
 modo defendere queat, haud video, nisi sibi ipsi *T. 2. l. 2. d. imag. Sanct.*
c. 8. p. 790. A. contradicere, & cum *Messalianis* Diabolum esse cor-
 poreum statuere velit. Quoad posterius sc. in *Philolog.* errat quam
 maximè, tum in Parte ejus Exegeticâ, ab *Isaac. Casaub.* ἐκ τῶν πρῶτων
 πηγῶν & dicta, partim quoad vocem מַדְבַּר quæ notat ju-
 xta literam non Diabolum vel Angelorum principem, sed animal
 & jumentum tale, quod omnium beluarum robur & sævitiam in
 se continet, quod *Buxtorf. in Lex. p. 63. Nicol. Lynnus in b. l. Füller.*
l. 4. misc. Sacr. c. 10. de Elephante exponunt, cum Elephas inter ani-
 malia creata quoad magnitudinem primas teneat juxta *Osiandr.* è
Roberto Stephani. R. Levi pro bestia habet peculiariter Behemoth
 dicta Rabbinis optime cognita, de qua vid. *Disp. R. Lipman adv. libr.*
quosd. V. T. quam *Tob. Henr. Blendingero Past. Ungaro* latinitate do-
 natam tradidit *Sebald. Snellius ad b. l. Tob. Magirus Prof. Francof. pro-*
gram. F. Mich. A. 648. Unde *Rabb.* anima sensitiva נפש הבהמה
 dicitur, *R. Abrahamo* est animal mirabile, *R. Moses* animal putat
 esse generale seu vocem jumentis communem, & miror *Bell.* vocem
 מַדְבַּר de Diabolo exponere, cum *Lorin. in 1. Pet. 3. 22.* eam expo-
 nat de CHRISTO, partim quoad vocem מַשְׁכָּל, quæ notat non do-
 minium, sed principium vel temporis, vel dignitatis, vel honoris,
 quam vulgo à *R. מַשְׁכָּל* derivant *Buxt. Lex. p. 704. 706. Münster. in*
ספר השושים ad R. מַשְׁכָּל Siberaus in Itiner. §. 992. n. 3. p. 781.
 quæ non tantum caput, sed & summum apicem denotat, hinc
 phrasis מַשְׁכָּל הוּא fuit in caput, seu præivit, in altum erectus
 & erectus est Vid. *Drus. Cent. 1. misc. c. 1.* Nonnulli Rad. petunt è lin-
 gua *Arabic.* מַשְׁכָּל principem constituit, ita tamen ut Van media-
 num mutetur in Aleph, quod in literis מַשְׁכָּל fieri consuevit. Nos
 hic non tam de derivatione quàm significatione sumus solliciti, &
 novam hanc inq; *Bell.* cerebello excogitatam מַשְׁכָּל signifi-
 cationem, rejicimus, tum in Parte Dianoetica, Posito enim non
 concesso, מַשְׁכָּל notare dominium, h. l. tamen hæc significa-
 tio locum non habet, non enim ideo dicitur מַשְׁכָּל דְּרוּכֵי אֵל
 quasi

quasi in alias dominium habuerit, (committit enim hîc *Bell.* igno-
 rationem Elenchi) sed quia inter alia terrestria à DEO creatum est
 primum & præcipuum, & quia animalibus reliquis corporis va-
 stitate robore & viribus antecellit, exponentibus *D. Gerb. Comm.*
in Gen. ad c. 1. p. 31. D. Broehm. T. 2. Syst. Theol. L. d. P. R. p. 799. 801. D.
Walsh in Spong. Mosaic. ad Gen. 2. 1. p. 170. III. Posito, assumamus
 hanc expositionem, tunc non tantum Pont. R. Diabolo ante lapsum
 considerato (quod facit *Bell.*) sed & post lapsum æquiparari potest,
 non tantum in monarchiâ, quam adhuc in Diabolis etiam locum ha-
 bere testantur *Cornel. Agripp. & Dionys. Areopag.* apud *Wierum in*
Φ&δουονα&ξία Demonum, sed & vitæ impietate & malitia, satis
monstrata à D. Gerb. T. 4. L. Tb § 43. p. 73. & T. 5 p. 1188. ad 1214. & T.
2. Conf. Cath. art. 3. c. 4. p. 621. & ab ipso Bell. T. 1. d. P. R. præf. p. 499.
 concessa. Et hîc sane summa Papistarum excæcatio deploran-
 da, talem enim habent Monarcham, qui non DEO sed Diabolo si-
 milior, tale habent Christianorum caput, cui nec ipse Christiani ti-
 tulus attribuendus, cum nemo certitudine fidei (nisi certitudine
 conjecturali, uti *Pontif.* absurdè & contradictoriè loquuntur i. e.
 certitudine incertâ) sciat *Innoc. X.* hodiernû P. R. verè esse baptisa-
 tum, multo minus ordinatum, tum quia de Baptismo nemo certus
Colloq. Ratisb. sess. 12. p. 279 280. tum quia nec intentio ministri (si-
 ne quâ tamen irritum faciunt Sacram. *Greg. de Val. T. 3 in Thom. D. 3.*
q. 5. Bell. d. P. R. T. 3. d. Sacr. l. 1. c. 27. p. 48. seq Tolet. l. 2. in str. Sacerd.
c. 16.) baptisantis h. P. cuiquam certò cognita, potuit alias habere
 cogitationes, quas nemo sanè præter DEUM (nisi vi magnetica di-
 cas cum *Famiano de Stradâ* ap. *Jonsd. tr. d. const. nat. p. 101.* illas cogi-
 tationes communicari posse) novit. Imo ex Historiographis notû,
 ipsum Diabolum aliquando in sella Papali se ostentasse, & pro
Pontifice venditasse. Habuerût. E. sic ipsum Diabolum, quem in Mo-
 narchiâ, probationis loco assumunt, Monarcham & Pontificè sum-
 mum, utpote quem aliàs etiam tanquam *Præceptorem* venerantur,
 ab eo enim didicerunt signum † super cibo faciendum *Guiliem.*
Durand. l. 6. c. 87. Hic jubilæum ijs commendavit *Baron. A. 713. n. 12.*
seq. A. 424. §. 15. in Bzovio. A. 1300. §. 4. Hinc credamus saltem Diabo-
 lo & Angelis ejus, si nobis nolunt credere, ait *Tanner. P. 2. Anat.*
A. C. demonstr. 9. §. 133. Pergit a. *Bellarmin.* indiscursu Diabolico & (2)
 in subsidium vocat *Es. 14. 12.* ubi dicitur בן-שחר הילל Lucifer
 i. e.

i. e.

i. e. exponente eodem, stellarum maxima & pulcherrima, saltem
quoad apparentiam & vulgi opinionem, Verum unâ fidelîâ duos
dealbamus parietes, repetimus quædam quæ ad locû priorem Job.
40. dicta. Ut autem *συνομινας* & dextrè *Bell.* verba examinêtur, quæ-
dam prænotanda. Concedimus equidem Angelis vocem stellarum
attribui, dicuntur n. Job. 38. 7. כֹּכַבִּים בְּקֶרֶן לִי LXX. ἀστῆρες ὀφθαλμοῦ
Targ. צַפְרָא כֹּכַבִּי h. e. Stellæ auroræ, per quas licet *Cajetan.* se-
ptem communes stellas. *Crell. in Promptuar. Bibl. p. 698. c. 2. p.* septē
planetas sc. שַׁבְתָּאֵי, צַדִּיק, מַאֲרִים, הַמָּה, גּוּגָה, כּוֹכַב, לְבָנָה
intelligant, nos tamen id de Angelis haud incongruè exponimus.
Concedimus etiam DEUM interdum non ex rei veritate, sed ex ho-
minû opinione loqui, cum *D. Calov. Th. Nat. & Rev. c. V. §. 188 p. 1136.*
Sed hic non ita procedendum, Licet enim quidam *Patres Aug. Am-
bros. Athan. Bernb. Chrys. Hier. Greg. Papa in Ezech. Nazianz. Orig. Ter-
tull. & Pontif. Bezan. Greg. d. Val. Suarez. Scot. Thom.* de Diaboli primo
peccato, Superbiâ, exponant; Resp. tamen (1) Dist. inter textus lite-
ram ejusq; applicationē. Posterius h. l. concedimus, non a. prius, cū
v. 16. & seq. ad Diabolum non quadrent (2) *D. Frantz. d. interpr. scr.
orac. 94. p. 901. urget v. 4. & 22.* ubi de Babel loquitur *Conf. Luth. in
Gen. 1 sup. diem 11. creat. & T. 3 Jen. Lat. f. 328. in Esa. (3.) Scheranus in
Misiell. Hierarch. p. 32 & Itiner. Psalt. §. 249. n. 2. p. 195 196.* nullo modo,
ait, vocem דִּיבֹלִי Diabolo posse attribui, cum solus hic CHRISTO
competat 2. Pet. 1. 19. Apoc. 2. 23. cum Diabolus contra sit ἀσπῆρ
לֹאֵךְ Lue. 10. 18. fulgur horribile. κοσμοκράτωρ τῆς σκότης τῆς
αἰῶνος τῆς αἰῶνος Possessor מַלְאָכֵי הַשָּׁמַיִם mundi hu-
justenebrosi Eph. 6. 12. Agit E. hic locus propriè de Rege Babylo-
niæ, ut è *Pontif. Casp. Sanctius Cornel. à Lap in h. l. E. nostris D. Luth.
d. l. & T. 4. Witt. Lat. Com. in Es. f. 181. a. b. D. Brent. T. 4. Com. h. l. P. 274.
D. Schnepf. ad h. l. D. Wigand. Com. f. 112. D. Tarnoy. in Exerc. Bibl. E. Calv.
Calvin Com. in Es. 14 p. 153. Wolff. Muscul. Scultet. exponunt, allegori-
cè & in sensu mystico ad Diabolû applicari potest, ut *Vatabl. & Pp.
supra cit. volunt, q. d. Quomodo fieri potuit, ut tanta tua majestas
tam illustris & sublimis, ut videretur esse quasi Lucifer in cœlesti
firmamento, ad terram usq; deturbaretur. Vid. paraphrast. tex-
tus explicationem apud D. Glass. Rhet. sacr. tr. 1 c. 10. p. 228. Martin. in
Lex. L. p. 1682. Alvarez. Arcular. Bülling. Didac. Gualter. Hyper. Com. in
Es. prolixè. Nos uti incepimus, ita & finimus.**

לְשֵׁם שְׂמִיךְ

Coll. diss. A. 215, misc. 34